

INTERNATIONAL DAY
17 FOR THE **ERADICATION**
OCT. **OF POVERTY**

ERADICATING POVERTY THROUGH LOCAL & NATIONAL STRATEGIES

BELGIUM

POVERTY WATCH 2025

EUROPEAN ANTI POVERTY NETWORK

**Funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them. This publication has received financial support from the European Union Programme for Employment and Social Innovation "EaSI" (2014-2020). For further information please consult: <http://ec.europa.eu/social/easi>

**Robert Bosch
Stiftung**

EUROPEAN ANTI POVERTY NETWORK

BELGISCH NETWERK ARMOEDEBESTRIJDING VZW

Poverty Watch - België

2025

Inhoud

Over BAPN	3
Inleiding	4
1. Armoede en sociale uitsluiting in België	4
1.1. Huidige situatie	4
1.2. Evoluties.....	7
2. Federale armoedepannen in België	12
3. Wet ter versterking van het federaal beleid tegen armoede en ongelijkheid	12
3.1. Wettelijke verankering van het plan en instrumenten in de strijd tegen armoede	12
3.2. Principes en vormvereisten van het federaal plan tegen armoede en ongelijkheid	14
4. Vijfde federaal plan tegen armoede en ongelijkheid	15
5. Participatie van mensen in armoede	16
6. Aanbevelingen van BAPN	18
1. Versterk de participatie van mensen in armoede in de verschillende fasen van het plan.....	19
2. Zorg voor een geïntegreerd plan met een duidelijke visie en krachtige maatregelen die de armoededoelstellingen werkelijk zal doen halen.....	19
3. Versterk de monitoring en evaluatie van het plan	19
4. Versterk de coördinatie met de regionale armoedepannen	20

Over BAPN

Het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (BAPN) heeft als doel het bestrijden van de structurele oorzaken van armoede en sociale uitsluiting over heel België. BAPN concentreert zich op het adviseren, ondersteunen en beïnvloeden van het federaal en Europees beleid en vertrekt hiervoor steeds vanuit de ervaring van mensen die in armoede leven.

Om de stem van mensen in armoede op het federale en Europese beleid te vertegenwoordigen werkt BAPN nauw samen met zijn leden, de vier regionale netwerken armoedebestrijding en hun aangesloten verenigingen waar armen het woord nemen. Het betreft de volgende netwerken:

- het Vlaams Netwerk tegen Armoede (NTA)
- le Réseau de Lutte contre la Pauvreté (RWLP)
- le Forum – Bruxelles contre les Inégalités (Le Forum)
- het Brussels Platform Armoede (BPA)

Door deze nauwe samenwerking met de regionale netwerken en de lokale verenigingen in Vlaanderen, Brussel en Wallonië houdt BAPN de vinger aan de pols m.b.t. wat er op het terrein gebeurt en ontwikkelt het collectief gedragen standpunten op het nationaal, federaal en Europees beleidsniveau. Dit stelt BAPN in staat om het beleid analyses, adviezen en aanbevelingen aan te reiken die weerspiegelen wat er op het terrein gebeurt en een groot draagvlak kennen bij mensen in armoede.

De samenwerking met de regionale netwerken is er opgericht om op een effectieve en efficiënte manier de participatie van mensen in armoede aan het federaal en Europees beleid te verzekeren. De regionale netwerken en hun aangesloten lokale verenigingen staan immers rechtstreeks in contact met mensen in armoede zelf. Zij bereiden mensen in armoede voor¹ zodat deze kunnen deelnemen aan de consultaties die BAPN organiseert over federale en Europese beleidsthema's. BAPN coördineert deze vergaderingen, maakt de nodige linken met federale en Europese beleidsprocessen en zorgt ervoor dat er op basis van de uitwisselingen een gemeenschappelijke positie ontwikkeld wordt. Indien er al informatie beschikbaar is bij één of meerdere regionale netwerken over een bepaald thema, wat bijvoorbeeld het geval kan zijn voor materies die zowel federaal, regionaal en/of lokaal zijn, dan brengt BAPN deze informatie samen en toetst het deze af bij de andere netwerken om tot een nationaal standpunt te komen.

Daarnaast werkt BAPN in het kader van zijn beleidsdossiers in partnerschap met andere middenveldorganisaties. Hierdoor kruisen we niet enkel informatie met onze partners. Het laat ons ook toe om af te toetsen welke standpunten breed gedragen worden door verschillende groepen in onze

¹ Door bijvoorbeeld vormingen in participatie, het bijstaan van mensen om op deze manier een veilige omgeving te creëren om met elkaar in dialoog te gaan, het bereiken en ondersteunen van degenen die het verst van de samenleving verwijderd zijn,...

samenleving en om deze samen met onze partners op een doeltreffende manier naar het beleid te communiceren.

Ten slotte maakt BAPN ook deel uit van het Europees Netwerk Armoedebestrijding (EAPN), het grootste netwerk dat op Europees niveau de belangen en rechten verdedigt van mensen in armoede. Samen met de andere leden van EAPN, bestaande uit nationale leden over heel Europa en een aantal Europese organisaties die rond specifieke doelgroepen werken, adviseren we via EAPN het beleid van de Europese Unie (EU). Het stelt ons ook in staat om het Europees beleidswerk en zijn uitvoering in België nauw op te volgen en Belgische overheden hierover te adviseren.

Inleiding

De focus van de Europese Poverty Watch van EAPN bevindt zich deze editie op nationale en lokale armoedeplannen. De reden achter deze keuze is dat de Europese Commissie in januari 2026 haar allereerste Europese armoedestrategie zal aannemen. EAPN zal samen met haar leden onderzoeken hoe deze Europese armoedestrategie en nationale en lokale armoedeplannen op elkaar afgestemd kunnen worden en elkaar kunnen versterken.

Om bij te dragen aan de Europese Poverty Watch, maar ook om de vinger aan de pols te houden aan het Belgisch armoedebeleid, zal de Belgische Poverty Watch zich dit jaar concentreren op het federaal plan tegen armoede en ongelijkheid.

We gaan van start in het eerste hoofdstuk met het schetsen van de huidige situatie en recente trends m.b.t. armoede en sociale uitsluiting in België. In het tweede hoofdstuk beschrijven we de historiek van de federale armoedeplannen. In hoofdstuk 3 hebben we specifiek aandacht voor de wet van 2023 ter versterking van het federaal armoedebeleid. Deze wet is immers een belangrijke mijlpaal gezien ze het opstellen van een federaal plan tegen armoede en ongelijkheid verplicht maakt en hier een aantal voorwaarden aan koppelt, zoals bijvoorbeeld de consultatie van mensen in armoede (via BAPN) en relevante stakeholders (via het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting). In hoofdstuk 4 zoomen we in op de opmaak van het nieuwe – vijfde – federaal plan tegen armoede en ongelijkheid dat momenteel lopende is. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van hoe de participatie van mensen in armoede aan het plan geëvolueerd is en geeft aan waarom de directe participatie van mensen in armoede van belang is om tot een inclusief en kwalitatief plan te komen. We eindigen ten slotte met het geven van onze aanbevelingen voor het toekomstige vijfde plan in hoofdstuk 6.

1. Armoede en sociale uitsluiting in België

1.1. Huidige situatie

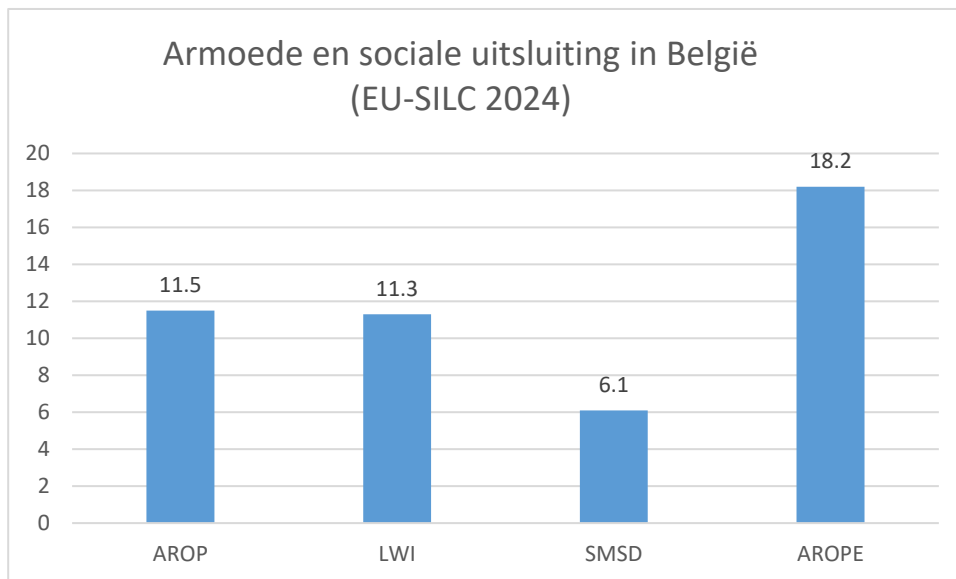
De laatste officiële armoedecijfers werden door Statbel, het Belgische statistiekbureau, op 29 januari 2025 gepubliceerd.² Het betreft de resultaten van EU-SILC 2024, wat betekent dat het gaat over de inkomenssituatie in 2023 en de levensomstandigheden zoals bevraagd in 2024.

² Statbel, [Risico op armoede of sociale uitsluiting | Statbel](#)

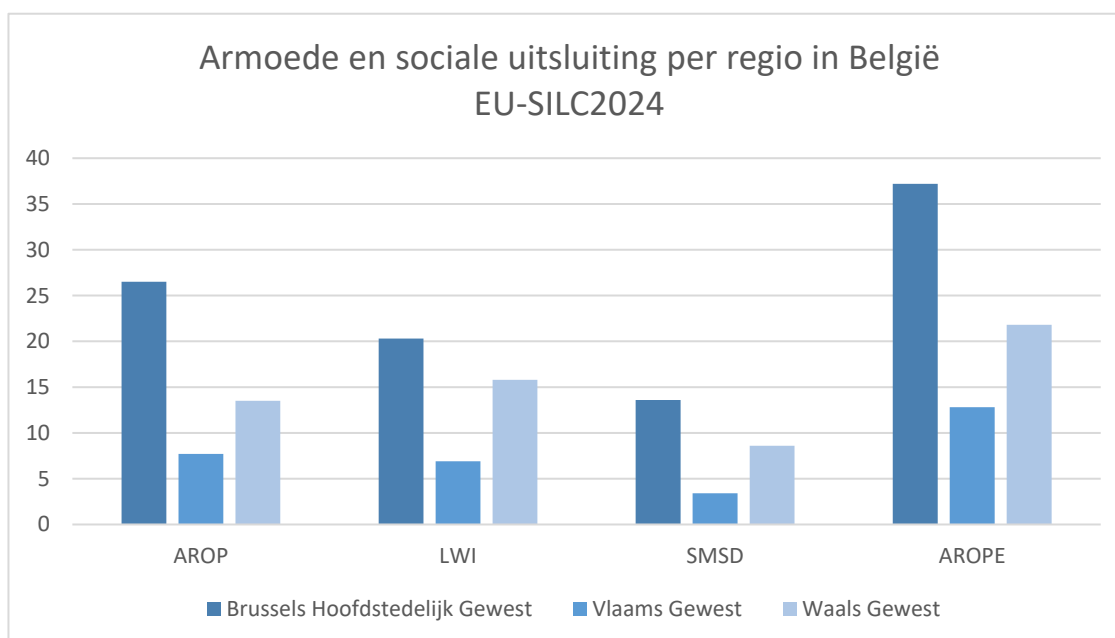
In België leven 2.121.000 mensen in armoede of sociale uitsluiting (AROE), wat overeenkomt met 18,2% van de bevolking.

Wanneer we kijken naar de subindicatoren van de AROPE-indicator zien we de volgende resultaten:

- **Monetair armoederisico (AROP):** 11,5% van de Belgische bevolking, of 1.338.000 mensen in totaal, beschikt over een beschikbaar inkomen onder de Europese armoededrempel. Voor een alleenstaande bedraagt deze drempel 18.235 euro per jaar, of 1.520 euro per maand (tegenover 1.450 euro het jaar ervoor). Voor een huishouden dat bestaat uit twee volwassenen en twee kinderen ten laste bedraagt dit maandelijks 3.191 euro bedragen (tegenover 3.045 euro in het voorafgaande jaar).
- **Lage werkintensiteit (LWI):** 11,3% van de bevolking, of 1.014.000 mensen in totaal, leeft in een huishouden waar de volwassenen op beroepsactieve leeftijd de afgelopen 12 maanden slechts zeer weinig hebben gewerkt (d.w.z. minder dan 20% van hun totale potentieel).
- **Ernstige materiële en sociale deprivatie (SMSD):** 6,1% van de bevolking, of 711.000 mensen in totaal, heeft te kampen met ernstige materiële en sociale deprivatie, d.w.z. dat ze niet in staat zijn om bepaalde dagelijkse uitgaven te doen (rekeningen betalen, versleten meubilair vervangen, regelmatig uitstappen maken, enz.), die noodzakelijk geacht worden om een acceptabele levensstandaard te handhaven.

Er zijn grote regionale verschillen in de armoedecijfers. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest leeft maar liefst 37,2 % van de bevolking, bijna 4 op 10, in armoede of sociale uitsluiting. In Wallonië gaat het over 21,8%, meer dan 1 op 4 mensen. Hoewel Vlaanderen beter scoort, leeft hier ook 12,8%, meer dan 1 op 10 personen, in armoede of sociale uitsluiting.

Sommige bevolkingsgroepen worden proportioneel harder getroffen door armoede en sociale uitsluiting dan andere. Het gaat over de volgende groepen waarvoor we hun risico op monetaire armoede volgens EU-SILC 2024 weergeven³:

Kwetsbare groep	AROP (EU-SILC2024)
Werkloze personen	43 %
Quasi-baanloze huishoudens	45,3%
Personen met een niet-EU migratieachtergrond	28,3%
Alleenstaande ouders	25,5%
Huurders	20,9%
Kortgeschoolden	23,5%
Mensen beperkt in dagelijkse activiteiten omwille van gezondheidsproblemen	14,7

³ FOD Sociale Zekerheid (2025), Analyse van de evolutie van de sociale situatie en sociale bescherming in België, <https://socialsecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/en/publications/silc/silc-analysis-social-situation-and-protection-belgium-2024-results-en.pdf>

Kinderen (onder 18 jaar)	14,5%
--------------------------	-------

Wanneer we naar de AROPE-indicator kijken, lijkt het alsof vrouwen in beperkte mate meer geconfronteerd worden met armoede of sociale uitsluiting dan mannen, met name 18,9% t.o.v. 17,6%. Deze cijfers geven echter enkel het verschil tussen alleenstaande mannen en vrouwen weer. De gegevens van EU-SILC vooronderstellen immers dat een persoon in hetzelfde huishouden hetzelfde armoederisico loopt als de rest van het huishouden. De laatst beschikbare statistische gegevens tonen echter aan dat 70% van mensen die individuele armoede ervaren vrouwen zijn. Binnen het huishouden leidt deze situatie van individuele armoede tot een grote financiële afhankelijkheid van vrouwen.⁴

1.2. Evoluties

In het kader van de Europese armoededoelstelling van de Europese Pijler van Sociale Rechten, met name om tegen 2030 minstens 15 miljoen mensen in de Europese Unie (EU) uit armoede te halen, waaronder minstens 5 miljoen kinderen, heeft België zich geëngageerd om hiertoe bij te dragen door minstens 279.000 mensen uit armoede te halen tegen 2030, waaronder minstens 93.000 kinderen. Dit zou betekenen dat tegen 2030 het aantal mensen in armoede en sociale uitsluiting (AROPE) teruggebracht wordt tot 1.981.000 en het aantal kinderen tot 461.000.

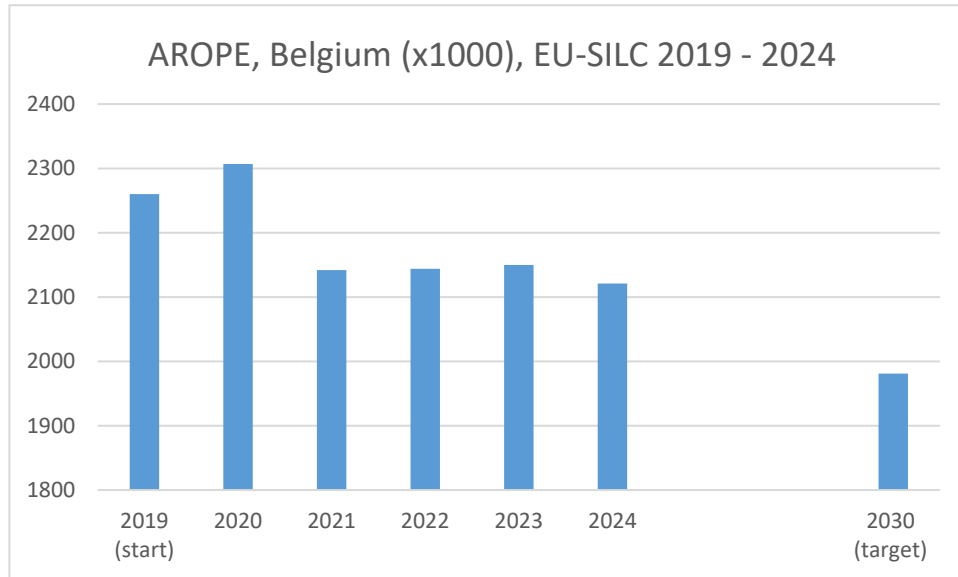
Voorzichtige positieve evolutie gedurende de laatste 5 jaar

Hoewel dat armoedecijfers gedurende 30 jaar hardnekkig stabiel zijn geweest⁵ en er weinig vooruitgang te noteren viel, zien we de laatste jaren een voorzichtige positieve evolutie.⁶ Wanneer we de AROPE-cijfers EU-SILC 2019 (start van de meting om de 2030-target te bereiken) met EU-SILC 2024 vergelijken zien we dat er een daling is van 2.260.000 naar 2.121.000 mensen in armoede, wat betekent dat gedurende de laatste 5 jaar 139.000 mensen uit armoede werden gehaald. Om de 2030-doelstelling te bereiken moeten nog 140.000 mensen uit armoede geraken.

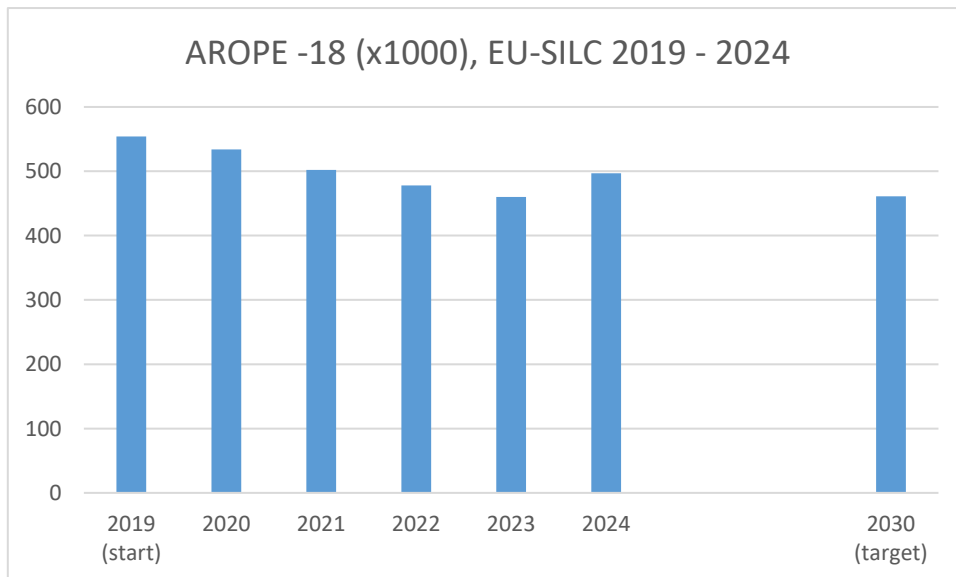
⁴ Statbel (2019), Inkomensongelijkheden tussen vrouwen en mannen en individuele armoede, https://statbel.fgov.be/sites/default/files/files/documents/Analyse/NL/7_NL_ongelijkheid_web_v3.pdf

⁵ Universiteit Antwerpen (2021), Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2021, [6b9a2607-773a-4ce2-bc43-562a7c1b689c.pdf](https://www.universiteitantwerpen.be/sites/default/files/2021-12/6b9a2607-773a-4ce2-bc43-562a7c1b689c.pdf)

⁶ FOD Sociale Zekerheid (2025), Analyse van de evolutie van de sociale situatie en sociale bescherming in België, <https://socialesecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/en/publications/silc/silc-analysis-social-situation-and-protection-belgium-2024-results-en.pdf>

Wanneer we de cijfers m.b.t. kinderarmoede bekijken, stellen we vast dat er van 2019 tot 2023 een positieve trend was en de 2030- doelstelling om het aantal kinderen in armoede te verminderen met 93.000 al in 2023 bereikt werd (544.000 in 2019 t.o.v. 460.000 in 2023). In 2024 steeg het aantal kinderen in armoede echter opnieuw met 37.000 tot een niveau van 497.000.

Ondanks het feit dat het laatste jaar de AROPE-indicator opnieuw gestegen is voor kinderen, kunnen we voor deze indicator in het algemeen een positieve trend waarnemen gedurende de afgelopen 5 jaar (voor de bevolking in het algemeen). De voornaamste drijvende kracht achter deze trend is de evolutie van de AROP-indicator. De belangrijkste vooruitgang werd m.a.w. voornamelijk gerealiseerd door een verlaging van de monetaire armoede (een daling van 3.3% of 332.000 mensen gedurende de laatste 5 jaar).

De achterliggende factoren die hier verantwoordelijk voor zijn, moeten gezocht worden in de substantiële verhoging van de sociale minimumuitkeringen in de richting van de Europese armoededrempel. Ook

werden de minimumpensioenen en de minimumlonen verhoogd. Er werd eveneens een meer stabiele en voltijdse tewerkstelling gerealiseerd in gezinnen waar er weinig binding is met de arbeidsmarkt.⁷

Het aantal mensen in bijzonder kwetsbare situaties vergroot

Ondanks deze positieve trend is het nog te vroeg voor een hoera-stemming. Het aantal mensen dat zich in een bijzonder kwetsbare situatie bevinden vergroot. Zij krijgen het steeds moeilijker om aansluiting te vinden bij de samenleving en dreigen volledig kopje onder te gaan:

- We denken in deze context aan het toenemend aantal mensen in een situatie van dak- en thuisloosheid in België. Volgens de laatste tellingen, zijn 20.363 personen dak- of thuisloos in Vlaanderen en 19.387 personen in Wallonië, cijfers die hoger dan verwacht zijn.⁸ In 2024 werden in het Brussels Gewest 9.777 dak- en thuisloze personen geteld, een stijging van 24,5% ten opzichte van 2022.⁹
- Ook het aantal mensen dat zich tot de voedselbanken moeten wenden om te overleven blijft onrustwekkend hoog. Hoewel er een kleine daling is van 2% tot 208.925 begunstigden in 2024 ten opzichte van 2023 blijft de sterke opwaartse trend bevestigd (bijvoorbeeld in 2021 waren er 177.238 begunstigden, in 2000 92.223).¹⁰
- We zien de afgelopen 15 jaar een verdubbeling van het aantal mensen dat beroep doet op een leefloon (169.212 mensen in april 2025). Het leefloon is het laatste vangnet voor wie geen of onvoldoende bestaansmiddelen heeft en geen of onvoldoende sociale rechten heeft opgebouwd om menswaardig te kunnen leven. Deze evolutie valt te verklaren door enerzijds verstrengingen in de sociale zekerheid en anderzijds maatschappelijke trends zoals meer alleenstaanden, meer jongeren die met een leefloon studeren en migratie.
- We stellen vast dat de positieve evolutie in monetaire armoede niet geldt voor bepaalde kwetsbare groepen, zoals mensen die werkloos zijn. Het aantal werklozen steeg tot 43% in 2024 (in vergelijking met 41,3% in 2023).
- Zoals hierboven vermeld is het laatste jaar het aantal kinderen in armoede opnieuw gestegen. Er moet nauwlettend in het oog gehouden worden of deze terugval bevestigd zal worden of niet. Kinderarmoede is immers bijzonder problematisch omdat kinderen hierdoor verstoken blijven van hun rechten en hun kansen in het verdere leven verminderd zien worden.

Beleid van de Arizona-regering

Hoe de situatie van mensen in armoede en sociale uitsluiting zal evalueren en of België haar 2030-armoededoestellingen zal realiseren, hangt af van de interactie tussen verschillende factoren, zoals socio-

⁷ Van Lancker, W. (2024), Armoede en de lage middenklasse in België en Vlaanderen: een actualisering. Studie in opdracht van Decenniumdoelen en Denktank Minerva, [VanLancker ArmoedeInBelgie actualisering\[42\].pdf](#); FOD Sociale Zekerheid (2025), Analyse van de evolutie van de sociale situatie en sociale bescherming in België, <https://socialsecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/en/publications/silc/silc-analysis-social-situation-and-protection-belgium-2024-results-en.pdf>

⁸ Mertens, N., Demaerschalk, E., Marana, A., De Moor, N., Moriau, J., Wagener, M. & Hermans, K. (2025). Dak- en thuisloosheid. Globaal rapport 2025. Leuven: LUCAS KU Leuven, [Globaal rapport tellingen 2024](#)

⁹ Bruss'help (2025), Toename van dakloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wat de telling van 2022 aantoon, [Toename van dakloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: wat de telling van 2024 aantoon - Armoede en Sociale Uitsluiting](#)

¹⁰ Belgische Federatie van voedselbanken (2024), Jaarverslag, [Présentation NL.indd](#)

demografische ontwikkelingen, (internationale) economische evoluties en het beleid van de verschillende regeringen in ons land.¹¹

Het nieuwe beleid van de Arizona-regering, de federale regering die officieel in functie is sinds 3 februari 2025, voorspelt in dit opzicht weinig goeds. De regering presenteert zich als een hervormingsregering die grote uitdagingen wil aanpakken (betaalbaarheid van de sociale zekerheid en bijstand, onzekerheid van de energiebevoorrading, migratie, onderfinanciering van veiligheidsdiensten,...) en tegelijkertijd de staatsfinanciën op orde wil krijgen.

Zoals hierboven toegelicht, is de voorzichtige daling in de armoedecijfers te verklaren door een combinatie van betere inkomensbescherming (gestegen minimumpensioenen, -uitkeringen en lonen) en een stijgende tewerkstelling, voornamelijk bij gezinnen waar er niet of weinig gewerkt werd.

Deze maatregelen zullen door de huidige regering niet verder gezet worden. Integendeel, onder het mom van het verhogen van tewerkstelling en het geven van sociale steun aan “degenen die het echt nodig hebben” worden verregaande beperkingen in de sociale zekerheid en bijstand doorgevoerd. We denken bijvoorbeeld aan maatregelen zoals het beperken van de werkloosheid in de tijd, het plafonneren van sociale uitkeringen en voordelen, de afbouw van het gezinspensioen en de gelijkstelling van niet-gewerkte periodes voor het pensioen, verdere inperkingen in de inschakelingsuitkeringen voor jongeren, de afschaffing van de welvaartsenveloppe en de beperking van sociale rechten en steun aan nieuwkomers.¹²

Door deze maatregelen zal de inkomensbescherming voor mensen met een laag inkomen en kwetsbare groepen afgekalfd worden (in plaats van deze te versterken terwijl dit net een belangrijke factor is geweest in de recente daling van de armoedecijfers). Als gevolg van de toenemende voorwaardelijkheid in de sociale zekerheid en bijstand zullen mensen ook moeilijker toegang krijgen tot hun sociale rechten en bijstand. Sommigen zullen zelfs volledig uitgesloten worden. Wij verwachten dat in de komende jaren meer mensen zich zullen wenden tot het OCMW, terwijl deze diensten al overbelast zijn, en dat het aantal mensen met een leefloon nog verder zal stijgen. Bovendien zijn we verontrust dat er niet alleen een afglijding zal zijn van sociale zekerheid (gebaseerd op sociale rechten) naar sociale bijstand, maar dat de groep mensen die zelfs geen beroep meer kan doen op sociale bijstand, het laatste sociale vangnet, nog groter zal worden wat op termijn zal leiden tot meer extreme armoede in België.

“De beperking van de werkloosheid zal zware gevolgen hebben. Door het statuut samenwonende zullen 140.000 mensen die uitgesloten worden van de werkloosheid hun inkomen verliezen. Zij kunnen nergens anders terecht. Het zijn vooral vrouwen die getroffen zullen worden”. Deelnemer van de GPS-groep

Hoewel de regering beweert in te zetten op toenemende tewerkstelling, lijkt deze vooral gerealiseerd te moeten worden door het beperken van de toegang tot sociale uitkeringen en voordelen en het aftoppen van deze inkomens. De verantwoordelijkheid voor tewerkstelling wordt m.a.w. herleid tot de individuele verantwoordelijkheid van de werkloze persoon, terwijl er voorbijgegaan wordt aan het feit dat ook de overheid en de werkgevers hierin ook een belangrijke taak hebben (bijvoorbeeld op vlak van begeleiding, opleiding, het organiseren van werkbaar werk, enz.). Zo wordt er door de regionale regeringen

¹¹ FOD Sociale Zekerheid (2025), Analyse van de evolutie van de sociale situatie en sociale bescherming in België, <https://socialsecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/en/publications/silc/silc-analysis-social-situation-and-protection-belgium-2024-results-en.pdf>

¹² Zie federaal regeerakkoord,

onvoldoende ingezet op het verhogen van tewerkstellingskansen en wordt in sommige regio's zelfs bespaard op de arbeidsbemiddelingsdiensten.¹³

De retoriek van het bieden van hulp “aan degenen die het echt nodig hebben” en de grote focus die op de strijd tegen uitkeringsfraude gelegd wordt, zijn vooral ingegeven vanuit anekdotiek en een soort buikgevoel dat de uitkeringsfraude in België zeer hoog is. Er wordt onvoldoende rekening gehouden met studies en ervaringen op het terrein. Om een concreet voorbeeld te geven, de non-take up van het leefloon bedraagt ongeveer 46%, wat betekent dat bijna de helft van de mensen die in aanmerking komen voor het leefloon dit recht niet verkrijgen.¹⁴ Dit staat in schril contrast met het feit dat sociale fraude bij leefloongerechtigden eerder beperkt is (4,59%).¹⁵ Om tewerkstellingskansen te verhogen en armoede te bestrijden, moet net ingezet worden op de strijd tegen de non-take up van sociale rechten, zodat mensen voldoende financiële en mentale ademruimte hebben om bijvoorbeeld werk te zoeken en een opleiding te volgen, in plaats van sociale rechten te beperken en mensen uit te sluiten. Hoe het beleid nu de strijd tegen sociale fraude uitvoert, leidt tot zwaardere en minder efficiënte procedures, vergroot de afstand tussen sociale werkers en uitkeringsgerechtigden door meer controle en sancties (en minder ruimte en tijd voor begeleiding en het opbouwen van vertrouwensrelatie) en bemoeilijkt de toegang tot en sluit mensen in armoede zelfs helemaal uit van hun sociale rechten (ook zij die het echt nodig hebben!).

“Verdienen sommige mensen nog een blijvende uitkering zonder bijkomende verplichtingen wetende dat ze nergens een plaats vinden of krijgen, ook niet binnen de opleidings- en arbeidsmarkten, omwille van specifieke factoren zoals ggz-stempels, labels, stigma's, verplicht in te nemen medicijnen, geen betaalde werkervaringen, lege vlekken in cv's, te lage scholing, geen of te weinig mobiliteit in hun niet zelf gekozen woonplaatsen in plattelandsgebieden?” deelnemer van GPS-groep van BAPN

De federale regering verantwoordt haar hervormingen, waaronder de beperkingen in de sociale zekerheid en bijstand, als een noodzaak om de overheidsfinanciën op orde te krijgen en het begrotingstekort terug te dringen. In een recent rapport¹⁶ laat het Rekenhof zich echter kritisch uit over het begrotingswerk van de regering en waarschuwt het dat de berekeningen voor terugverdieneffecten onvoldoende onderbouwd en overschat worden. Het wijst er ook op dat het onduidelijk is hoe de regering de extra beloofde militaire uitgaven om de NAVO-norm te halen gaat financieren. Nu al verwachten experts uit de academische wereld en het middenveld dat bij de volgende begrotingscontrole de regering naar extra middelen zal moeten zoeken. Wij zijn verontrust dat de regering deze verder zal zoeken bij besparingen in de sociale zekerheid en bijstand en zo nog verder mensen in armoede zal treffen. Wij willen tenslotte benadrukken dat op korte termijn het misschien interessant kan lijken om te besparen op sociaal beleid en armoedebestrijding, maar dat op lange termijn het veel duurder zal zijn voor ons staatsbudget om mensen uit armoede te halen en de kosten zich ook zullen laten voelen op maatschappelijk vlak (onderwijs, werk, gezondheid, veiligheid, democratie, enz.).

¹³ ACV (2025), Waarom bespaart Vlaanderen op goed loopbaanbeleid?, [Waarom bespaart Vlaanderen op goed loopbaanbeleid?](#)

¹⁴ KULeuven & UCLouvain (2024), Studie over non-take up van het leefloon en afgeleide rechten (studie in opdracht van de POD Maatschappelijke Integratie), [Rapport A4 NEDERLANDS-HIVA](#)

¹⁵ PwC (2013), Studie m.b.t. sociale fraude bij OCMW's, Eindrapport (studie in opdracht van de POD Maatschappelijke Integratie), [eindrapport sociale fraude 1.pdf](#)

¹⁶ Rekenhof (2025), Commentaar en opmerkingen bij de ontwerpen van staatsbegroting voor het begrotingsjaar 2025, [Commentaar en opmerkingen bij de ontwerpen van staatsbegroting voor het begrotingsjaar 2025](#)

2. Federale armoedeplannen in België

In België wordt armoedeplannen zowel op federaal als regionaal niveau aangenomen. Ook op lokaal vlak nemen heel wat steden en gemeenten het initiatief om een lokaal plan tegen armoede op te stellen.

Op federaal niveau werden reeds vier federale plannen tegen armoede en ongelijkheid aangenomen:

- [Eerste Federaal Plan Armoedebestrijding](#) (4 juli 2008)
- [Tweede Federaal Plan Armoedebestrijding](#) (14 september 2012)
- [Derde Plan Armoedebestrijding](#) (20 juli 2016)
- [Vierde Plan tegen Armoede en Ongelijkheid](#) (15 juli 2022)

Het eerste federaal plan Armoedebestrijding was een belangrijke stap vooruit in de strijd tegen armoede op het federale niveau omdat het de maatregelen in de strijd tegen armoede zichtbaarheid gaf. Toch was het plan vatbaar voor verbeteringen. Zo was het voornamelijk een samenraapsel van acties uit het regeerakkoord die gelinkt konden worden aan de strijd tegen armoede. Er werd voorafgaand geen consultatie of inspraak georganiseerd. Het plan diende vooral als een communicatie- en sensibiliseringsinstrument. Het ondersteunde weliswaar de ontwikkeling van een aantal instrumenten in de strijd tegen armoede die vandaag nog bestaan (de armoedebarmometer, dienst ervaringsdeskundigen en de prijs armoedebestrijding). Het voorzag ook in een (financiële) ondersteuning van het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding om ervoor te zorgen dat mensen in armoede konden participeren aan het Belgisch Voorzitterschap van de EU in 2010.

Aangedreven door de audits van het Rekenhof¹⁷ vond een professionalisering van het plan plaats doorheen de daarop volgende plannen op vlak van meetbare doelstellingen, opvolging en evaluatie, het gebruik van indicatoren, het betrekken van de relevant administraties en het gebruik van actiefiches. De bevoorrechte partners, waaronder BAPN in haar hoedanigheid als vertegenwoordiger van mensen in armoede, kregen meer inspraak in de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van het plan. Hiermee gepaard gaand, ontstond er ook meer ruimte om, naast maatregelen uit het regeerakkoord, nieuwe maatregelen op te nemen in het plan en deze uit te voeren.

Op het niveau van de gemeenschappen en de gewesten bestaan eveneens regionale armoedeplannen. De Interministeriële Conferentie moet zorgen voor een coördinatie tussen de verschillende niveaus. Ook op lokaal niveau worden er door de gemeentes lokale armoedeplannen afgesloten.

3. Wet ter versterking van het federaal beleid tegen armoede en ongelijkheid

3.1. Wettelijke verankering van het federaal plan en instrumenten in de strijd tegen armoede

De wet van 9 oktober 2023 ter versterking van het federaal armoedebeleid betekent een belangrijke stap vooruit op vlak van de strijd tegen armoede en ongelijkheid in België. Armoede is immers een multidimensionaal probleem waarop ook het federale beleidsniveau belangrijke bevoegdheden heeft die

¹⁷ Zie onder meer de uitgebreide audit van het Rekenhof van het tweede federaal armoedeplan: Rekenhof (2016), Tweede Federaal Plan Armoedebestrijding . Verslag in uitvoering van de resolutie van 17 december 2015 van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, [Tweede Federaal Plan Armoedebestrijding](#).

onontbeerlijk zijn voor een structurele aanpak van armoede en sociale uitsluiting. We denken bijvoorbeeld aan de sociale zekerheid, maatschappelijke integratie strijd tegen schulden, consumentenbescherming, werk, gezondheid, justitie, migratie, fiscaliteit, klimaat, energie, enz.

We baseren ons hiervoor op de definitie van armoede die door wetenschappelijk onderzoek al decennia verfijnd werd en al meegaat vanaf 1992: “Armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan.”¹⁸ Visueel kan dit als een armoedeweb bestaande uit verschillende levensdomeinen die met elkaar verweven zijn weergegeven worden¹⁹:

De wet van 9 oktober 2023 geeft op gebied van armoedebestrijding een verdere uitwerking aan artikel 23 van de Belgische Grondwet dat het recht op menswaardig leven waarborgt, waaronder:

- het recht op arbeid,
- het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid, en sociale, geneeskundige en juridische bijstand,

¹⁸ Zie onder meer de meest recente editie van het “Jaarboek Armoede en Ongelijkheid”, <https://medialibrary.uantwerpen.be/files/99421/bde80ea4-a228-4f5a-9bfe-c6e02b231f80.pdf> p.409

¹⁹ Bron: PSC Open Huis, vereniging waar armen het woord nemen, [Vormingsaanbod – PSC Open Huis](#)

- het recht op behoorlijke huisvesting, bescherming van een gezond leefmilieu, en culturele en maatschappelijke ontplooiing.

Voor de wet was armoedebestrijding al een essentieel onderdeel van het federaal beleid. Zoals hier boven beschreven heeft de federale regering in het verleden al verschillende armoedepannen aangenomen, stond armoedebestrijding beschreven als één van de te behandelen thema's in verschillende federale regeerakkoorden en waren er verschillende staatssecretarissen of ministers verantwoordelijk voor de strijd tegen armoede. De opvolging, besluitvorming en implementatie van het Europees en internationaal sociaal en armoedebeleid, waaronder het Belgisch Voorzitterschap van de EU, werd eveneens gecoördineerd door de federale overheid. Er werden eveneens instrumenten in het leven geroepen om aan armoedebestrijding te doen, zoals de oprichting van het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Ongelijkheid als actor en uitwisselingsplaats voor federaal en Europees armoedebeleid, het netwerk van federale aandachtsambtenaren en de ondersteuning van stakeholders die een rol spelen in de strijd tegen armoede, met name de federaties van OCMW's, BAPN en het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Dankzij de wet van 9 oktober 2023 krijgt het federaal plan tegen armoede en ongelijkheid een wettelijke verankering. Dit betekent dat vanaf nu elke nieuwe federale regering verplicht is om een armoedeplan aan te nemen en dat deze aan bepaalde principes en vormvereisten moet voldoen (zie hieronder). Bovengenoemde instrumenten kregen ook een wettelijke basis.

3.2. Principes en vormvereisten van het federaal plan tegen armoede en ongelijkheid

De wet van 9 oktober 2023 bepaalt dat het federaal plan een inclusief en participatief armoedebestrijdingsbeleid dient na te streven dat op de volgende principes gebaseerd is:

- Het garanderen voor iedere burger van toegang tot de economische, sociale en culturele rechten die zijn bekrachtigd in artikel 23 van de Grondwet;
- Het voorkomen, verminderen en oplossen van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting;
- Het nastreven van een transversaal beleid;
- Het bepalen van doelgerichte acties op basis van een partnerschap tussen alle betrokken actoren

Het plan moet een jaar na de inwerkingtreding van de federale regering door deze laatste goedgekeurd worden en zal gedurende de hele legislatuur van kracht zijn. Het plan bepaalt de maatregelen die elke minister en staatssecretaris op het federaal niveau moet nemen om de doelstellingen in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting te bereiken. Het plan moet het resultaat zijn van een gezamenlijke uitwerking door alle ministers en staatssecretarissen en is dus de verantwoordelijkheid van de hele regering. Er is echter wel een speciale rol voor de minister bevoegd voor armoedebestrijding. Deze minister verzekert de algehele coördinatie en voorziet het tijdschema voor de uitvoering van elke maatregel van het plan in samenspraak met de bevoegde minister of staatssecretaris. De monitoring en evaluatie voorziet de minister van armoedebestrijding samen met de administratie POD Maatschappelijke Integratie. De deelstaten dienen vooral geconsulteerd te worden via de IMC ten einde synergiën met de regionale plannen te zoeken.

Per maatregel van het federaal plan moet een kwantitatieve doelstelling en begrotingsraming voorzien worden, alsook de bepaling van de termijn van de uitvoering van de maatregel. Waar nodig moet per maatregel de gender- en handicapsdimensie gespecificeerd te worden.

Tijdens de opmaak van het plan moet voorafgaand overleg gepleegd worden met het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting, de bevoorrechte partners, waaronder BAPN, en netwerk van federale aandachtsambtenaren voor armoede. Wanneer het plan is goedgekeurd door de federale regering moet het voorgelegd worden aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. De opvolging van de uitvoering van de acties gebeurt door de POD Maatschappelijke Integratie en het netwerk van aandachtsambtenaren voor armoede binnen de federale regering aan de hand van een uitgewerkte monitoring. Jaarlijks komt er een evaluatie van de strategische en operationele doelstellingen van het plan. Het jaarlijks evaluatierapport omvat onder meer een beschrijving, analyse en evaluatie van het gevoerde armoedebeleid en wordt voorgelegd aan de bevoegde ministers, het Belgisch Platform en de bevoorrechte partners waaronder BAPN. Het wordt eveneens gepresenteerd aan de Kamer. De eindevaluatie gebeurt door het Federaal Planbureau binnen de 6 maanden na afsluiting van het plan en wordt toegestuurd aan de regering en de Kamer. Het Belgisch Platform en de bevoorrechte partners, waaronder BAPN, worden uitgenodigd om ook een eind evaluatie in te dienen.

4. Vijfde federaal plan tegen armoede en ongelijkheid

Tijdens de voorbereiding van de POD Maatschappelijke Integratie voor het vijfde federaal plan tegen armoede en ongelijkheid (in het najaar van 2024, toen er nog geen federale regering gevormd was), heeft BAPN als bevoorrechte partner de fiches van de POD Maatschappelijke Integratie ingevuld om de grootste uitdagingen m.b.t. armoede en sociale uitsluiting op middellange en lange termijn te identificeren en actievoorstellen te formuleren. BAPN heeft eveneens bijgedragen aan het gemeenschappelijk advies van het Belgisch Platform ter voorbereiding van het vijfde federaal plan.²⁰

Het werk rond het vijfde federaal plan wordt vervolgens hernomen na de inwerkingtreding van de federale regering in februari 2025. Een belangrijk ankerpunt is de beleidsnota “armoedebestrijding”²¹ van 24 april 2025 van de Minister voor Armoedebestrijding. Hierin wordt de wet van 9 oktober 2023 bekrachtigd en een aantal belangrijke principes in de uitwerking van het vijfde federaal plan uitgetekend:

- De POD Maatschappelijke Integratie krijgt de opdracht om bilateraal overleg te organiseren met de betrokken federale ministers en administraties, alsook met de bij wet erkende partners (waaronder BAPN).
- Deze partners zullen betrokken worden bij de verschillende stappen van het Plan (redactie, opvolging, evaluatie). Zoals voorzien in de armoedewet, wordt steun toegekend aan deze bevoorrechte partners om deze taken uit te voeren.

²⁰ Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Ongelijkheid (2024), Voorbereiding vijfde federaal armoedeplan, gemeenschappelijk advies, [\(NL\) Voorbereiding Federale plan armoedebestrijding – gemeenschappelijk advies Belgisch platform.docx](#)

²¹ <https://www.dekamer.be/doc/FLWB/pdf/56/0856/56K0856010.pdf>

- Het is daarnaast van groot belang om de signalen van personen in armoede rechtstreeks te horen binnen de opmaak van het plan. In 2025 organiseert de Minister hiertoe een rechtstreekse dialoog met mensen in armoede.
- Het Plan dient coherent te zijn met de andere federale en gewestelijke plannen, om een samenhang te waarborgen van de verschillende soorten armoedebestrijdingsbeleid. De POD Maatschappelijke Integratie dient eveneens een wederkerig overleg te organiseren met de federale overheidsadministraties bevoegd voor andere relevante, federale actieplannen.
- Elke maatregel die in het plan vermeld wordt, zal vergezeld worden door een budgettraming, een impactanalyse ex-ante en een cijferdoelstelling die het mogelijk zal maken om de impact te meten. Er zal de voorkeur gegeven worden aan een benadering gebaseerd op bewijzen (evidence-based policy).
- Daarnaast dienen de structurele armoede-indicatoren verrijkt te worden met de referentiebudgetten, zoals ontwikkeld door het “Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn” (CEBUD). Deze referentiebudgetten zullen een bijkomende indicator vormen in het federaal plan tegen armoede en ongelijkheid.

Op 23 en 25 juni organiseerde de POD Maatschappelijke Integratie in opdracht van de Minister voor Armoedebestrijding vier werkgroepen over de vier hoofdthema's van het vijfde federaal plan, met name schulden, gezondheid, koopkracht en maatschappelijke integratie. BAPN nam aan deze werkgroepen met mensen in armoede en vertegenwoordigers van de regionale netwerken armoedebestrijding. In het najaar van 2025 wordt op basis van de input van de werkgroepen, het overleg van de minister voor armoedebestrijding met de andere bevoegde ministers voor deze thema's en de input van de federale aandachtsambtenaren voor armoede, een nota ontwikkeld die de basis zal vormen voor het vijfde plan. Deze nota zal ter discussie voorgelegd worden aan de bovengenoemde partners. Het is gepland dat het vijfde federaal plan op 3 februari 2026 aangenomen wordt (een jaar na de inwerkingtreding van de federale regering, zoals wettelijk bepaald).

In het volgende hoofdstuk gaan we dieper in op de participatie van mensen in armoede tijdens het vijfde federaal plan.

5. Participatie van mensen in armoede

“Het werkt niet motiverend voor mensen indien hun bijdrage niet naar waarde geschat wordt. Een beetje overleg volstaat niet. Op die manier haken mensen uiteindelijk af en missen politici de kans om zich te voeden met ervaringen die kunnen helpen om een goed armoedebeleid op poten te zetten. Eigenlijk is de aanwezigheid van ervaringsdeskundigen op beslissende momenten best wel gewenst, zo zien wij het. Dus, aub geef ons een woord, in het hele proces van het beleid, aub geef ons hoop, wanhoop hebben we al genoeg gehad.” Deelnemer van de GPS-groep van BAPN

Tijdens de eerste vier federale plannen tegen armoede en ongelijkheid heeft BAPN in haar hoedanigheid van vertegenwoordiger van mensen in armoede deze steeds van nabij opgevolgd. Om te illustreren hoe BAPN in het verleden concreet heeft bijgedragen aan het plan, kunnen we het vierde plan als voorbeeld nemen. Op vraag van de Minister van Armoedebestrijding maakte BAPN haar voorstellen en

aanbevelingen voor het plan over²² en lichtte de organisatie deze toe tijdens een overleg met de Minister, haar kabinet en de POD Maatschappelijke Integratie. Tijdens de opvolging en de monitoring werden verschillende overlegmomenten tussen de Minister, BAPN en de andere bevoorrechte partners georganiseerd. BAPN nam ook deel aan de vergaderingen van Het Belgisch Platform en droeg bij aan de adviezen²³ die in de schoot van dit platform geschreven werden. Verder organiseerde BAPN twee overlegmomenten tussen de Minister voor Armoedebestrijding en mensen in armoede zelf om zo een directe dialoog over het vierde plan tot stand te brengen.²⁴ Zoals hierboven vermeld, werd de rol van de bevoorrechte partners en het Belgisch Platform geformaliseerd door de wet van 9 oktober 2023 wat een initiatief was in het kader van het vierde plan. Tenslotte vulde BAPN ook een vragenlijst in om het vierde federale plan²⁵ te evalueren en werden verschillende aanbevelingen hernomen in het evaluatierapport van de POD Maatschappelijke Integratie.

Eén van de belangrijkste aanbevelingen die BAPN in het kader van het vierde federaal plan tegen armoede en ongelijkheid heeft gemaakt is dat mensen in armoede rechtstreeks moeten kunnen participeren in de verschillende fasen van het vijfde federaal plan. Hiervoor was omwille van de korte tijdspanne om voorstellen te formuleren voor het plan onvoldoende ruimte. Hoewel de aanbevelingen van BAPN steeds participatief zijn opgebouwd samen met mensen in armoede, zou het direct betrekken van mensen in armoede in alle fasen van het plan nochtans een belangrijke meerwaarde vormen, omdat dit de democratische waarde zou versterken en de mogelijkheid biedt om voorstellen en maatregelen af te toetsen en bij te sturen op basis van de ervaringskennis op het terrein.

Tijdens de voorbereiding van het vijfde federaal plan tegen armoede en ongelijkheid hebben we, in samenspraak met de POD Maatschappelijke Integratie en het kabinet van de Minister voor Armoedebestrijding, stappen vooruit kunnen zetten op vlak van directe participatie. Zo heeft BAPN haar GPS-groep opgericht die als missie heeft om gedurende de legislatuur het vijfde federaal plan op te volgen. Deze groep bestaat uit een 25-tal mensen in armoede uit de 3 regio's (Vlaanderen, Brussel, Wallonië) en houdt rekening met een vertegenwoordiging op vlak van leeftijd, gender en afkomst. Door onze nauwe samenwerking met de regionale netwerken en lokale verenigingen waar armen het woord nemen is er een voorbereiding met en terugkoppeling naar een grotere groep mensen in armoede. Afhankelijk van het thema sluiten mensen met relevante ervaring aan bij onze vergaderingen. De groep komt om de 4 à 6 weken samen. Omdat de mensen de ambitie hebben om, zoals een GPS, richting te geven aan het federaal plan tegen armoede en sociale ongelijkheid, hebben zij gekozen om zich de GPS-groep te noemen.

“Participatie is geen financiering maar een investering. Ik doe aan participatie om een betere wereld te maken, ook voor mijn dochter. De politici zijn de chauffeur en zitten aan het stuur, maar zij moeten de GPS volgen en dat zijn mensen in armoede.” Deelnemer van GPS-groep van BAPN

²² BAPN (2021), Vierde federaal plan armoedebestrijding: voorstellen van BAPN voor concrete maatregelen, [Federale plan armoedebestrijding voorstellen BAPN.pdf](#)

²³ Zie bijvoorbeeld Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting (2021), Gemeenschappelijk advies FPA, [Gemeenschappelijk advies BP FPA.pdf](#)

²⁴ Verslag van de vergadering op 31/01/23: [BAPN | Bericht](#); Verslag van vergadering op 24/10/24: [BAPN | Bericht](#)

²⁵ Antwoorden van BAPN op de evaluatievragenlijst van het vierde federaal armoedeplan: [Evaluatievragenlijst middenveldbetrokkenheid BAPN.pdf](#)

In het kader van de voorbereiding van het 5de Federaal Plan ter Bestrijding van Armoede en Ongelijkheid, organiseerde BAPN reeds twee ontmoetingen tussen de POD Maatschappelijke Integratie en de GPS-groep

- Ontmoeting van 13 november 2024 met de POD Maatschappelijke Integratie: In het najaar van 2024 bracht de POD Maatschappelijke Integratie de uitdagingen m.b.t. armoede en sociale gelikheden in kaart ter voorbereiding van het federaal plan voor een toekomstige federale regering. Tijdens de ontmoeting met de POD Maatschappelijke Integratie leverde GPS-groep hier een bijdrage aan door te antwoorden op de vraag “Waar lig ik 's nachts wakker van?. Een artikel met een samenvatting van de belangrijkste punten van de bijeenkomst is hier terug te vinden: [BAPN | Bericht](#).
- Ontmoeting van 24 juni 2025 met het kabinet van de Minister en de POD Maatschappelijke Integratie: Uit de eerste ontmoeting met de POD Maatschappelijke Integratie kwam een gebrek aan inkomen naar voor als een onderliggend probleem bij vele uitdagingen (schulden, klimaatrechtvaardigheid, toegang tot essentiële diensten en digitalisering,...). Daarom concentreerde deze vergadering zich op het thema inkomen in relatie met de plannen in het federaal regeerakkoord dat intussen op 12 februari 2025 aangenomen was.

Daarnaast heeft het BAPN-team samen met mensen in armoede deelgenomen aan de werkgroepen ter voorbereiding van het vijfde plan. Op 28 oktober staat een ontmoeting met de Minister voor Armoedebestrijding en de GPS-groep op de planning.

6. Aanbevelingen van BAPN

Sinds 2008 heeft België op het nationaal niveau verschillende federale plannen tegen armoede en ongelijkheid gekend. We stellen hier een aantal positieve evoluties vast in de loop der jaren:

- Door de wet van 2023 ter versterking van het federaal armoedebeleid heeft het federaal plan een wettelijke basis gekregen en is elke federale regering verplicht om binnen de 12 maanden een plan goed te keuren.
- De wet zorgde er eveneens voor dat BAPN in haar hoedanigheid als vertegenwoordiger van de stem van mensen in armoede erkend is als bevoorrechte partner en geconsulteerd dient te worden in de verschillende fasen van het plan. Het is positief dat in het kader van de opmaak van het vijfde federaal plan de ruimte wordt gegeven aan BAPN om de rechtstreeks participatie van mensen in armoede te organiseren.
- Via het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting wordt het bredere middenveld, wetenschappers en andere geïnteresseerde stakeholders geconsulteerd.
- Het plan is meer dan een samenraapsel van maatregelen uit het federaal regeerakkoord, er is de mogelijkheid om nieuwe maatregelen voor te stellen.
- Door de jaren heen is er een professionalisering gekomen (onder meer door een beter monitoring- en evaluatiesysteem).
- In het vierde federaal plan tegen armoede en ongelijkheid was het optrekken van de laagste uitkeringen één van de prioriteiten. In tegenstelling tot de vorige armoedeplannen waar deze maatregel ook in opgenomen was, was er tijdens de vorige legislatuur voldoende budget om de minimumuitkeringen dichterbij de Europese armoedegrens te brengen. Dit was één van de

maatregelen die ervoor gezorgd heeft dat voor het eerst in 30 jaar een daling is in de armoedecijfers.

M.b.t. het vijfde federaal plan tegen armoede en ongelijkheid, wil BAPN de volgende aanbevelingen maken:

1. Versterk de participatie van mensen in armoede in de verschillende fasen van het plan:

- Ondersteun en veranker verder de directe participatie van mensen in armoede om tot een gedragen, inclusief en doeltreffend federaal armoedepan te komen.
- Voorzie via een koninklijk besluit de nodige ondersteuning en middelen aan BAPN om de participatie van mensen in armoede op een kwalitatieve manier te kunnen organiseren.
- Zorg ervoor dat mensen in armoede als actor behandeld worden in het proces. Geef hen de kans om betrokken overheidsdiensten te adviseren en te ondersteunen bij maatregelen waar zij relevante expertise hebben. Voorzie in het geven van een regelmatige terugkoppeling over waarom wel of niet bepaalde beleidskeuzes genomen worden.
- Consulteer het Belgisch Platform in de verschillende fasen van het plan, zoals voorzien in de wet van 2023.

2. Zorg voor een geïntegreerd plan met een duidelijke visie en krachtige maatregelen die de armoededoelstellingen zal doen bereiken:

- Voorzie in het plan een sterke visie op armoedebestrijding die geënt is op het aanpakken van de structurele oorzaken van armoede (en dus niet vervalt in een individueel schuldmodel of een gefragmenteerd beleid).
- In het regeerakkoord staan maatregelen, ook in het hoofdstuk armoedebestrijding, waarvan experts vrezen dat deze de armoede zullen doen stijgen i.p.v. doen dalen. Zorg voorafgaand voor een armoedetoets waarbij wetenschappers, middenveldorganisaties en mensen in armoede bij betrokken worden alvorens deze maatregelen in te voeren. Pas waar nodig deze maatregelen (of de uitvoering ervan) aan om een stijging en verdieping van armoede te voorkomen.
- Armoede is een multidimensionaal probleem. Andere domeinen, zoals bijvoorbeeld werkgelegenheid, energie- en klimaatbeleid en de strijd tegen de sociale fraude, hebben een belangrijke impact op armoedebestrijding. Het is daarom van belang dat er niet alleen een afstemming komt tussen het federaal plan en andere beleidsdomeinen, maar dat het plan op een gelijkwaardig niveau geplaatst wordt (en dat armoede geen nagedachte is).
- Het vijfde plan zal zich in tegenstelling tot voorgaande plannen enkel concentreren op een beperkt aantal thema's en acties met als doel dat deze werkelijk gerealiseerd zullen worden (i.p.v. een soort "wish list" van maatregelen waarvan slechts een gedeelte gerealiseerd wordt). Dit mag echter niet in de weg staan dat een aantal maatregelen die van belang zijn in de strijd tegen armoede maar die niet onder de geselecteerde thema's vallen opgenomen worden in het plan.

3. Versterk de monitoring en evaluatie van het plan:

- Zorg voor duidelijk geformuleerde, concrete maatregelen, met een timeframe en een budget, die op basis van kwantitatieve én kwalitatieve indicatoren opgevolgd en geëvalueerd worden. Voor elke maatregel moet gespecificeerd worden hoe deze zal bijdragen tot het uitroeien van armoede.

- Plan jaarlijkse evaluaties met opvolging van acties en een algemene discussie die kan leiden tot aanpassingen en bijkomende acties. Betrek hierbij het Belgisch Platform en mensen in armoede zelf via BAPN.
- Zorg ervoor dat de onafhankelijke evaluatie van het plan door het Federaal Planbureau er effectief komt, zoals voorzien in de wet van 2023. Betrek in de evaluatie eveneens de bevoorrechte partners, waaronder BAPN als vertegenwoordiger van mensen in armoede, en het Belgisch Platform. Communiceer transparant over de resultaten van deze evaluatie, ook over het bereiken van de armoededoelstellingen en welke maatregelen hier een belangrijke impact op hebben gehad (positief en negatief). Deze evaluatie dient het voorwerp van discussie te zijn in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

4. Versterk de coördinatie met de regionale armoedepannen:

- Zoals al vermeld is armoede een multidimensionaal probleem waardoor een afstemming tussen het federale en de regionale niveaus onontbeerlijk is om de armoede werkelijk te doen dalen. Een afstemming tussen de federale overheid en de gemeenschappen en de gewesten is dus essentieel. Breng daarom regelmatig de interministeriële conferentie (IMC) samen om federaal en regionaal beleid tegen armoede op elkaar af te stemmen.
- Werk in de IMC samen rond een aantal concrete domeinen of maatregelen (bijvoorbeeld schulden, de beperking in de werkloosheid in de tijd,...) om tot een doeltreffend beleid te komen in de strijd tegen armoede. Betrek hierbij mensen in armoede, wetenschappers en relevante actoren.
- Rapporteer transparant over de uitkomsten van de IMC.